

Yhteinen kieli löytyy tulkin avulla - myös mielenterveystyössä

MITÄ?

Tulkki mahdollistaa vuorovaikutuksen

Kaikissa tilanteissa, joissa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisella ja asiakkaalla ei ole yhteistä kieltä, tulee työskennellä tulkkiavusteisesti. Tulkin avulla mahdollistetaan vastavuoroinen keskustelu.

MIKSI?

Tulkkiavusteinen työskentely edistää yhdenvertaisuuden toteutumista

Tulkkiavusteinen työskentely mahdollistaa asiakkaan osallisuuden ja palveluiden saavutettavuuden. Se lisää sekä ammattilaisen että asiakkaan oikeusturvaa ja potilasturvallisuutta. Lisäksi tulkkiavusteinen työskentely edistää palveluiden toimivuutta ja kustannustehokkuutta. Tulkkiavusteista säädetään monissa eri laeissa.

MITEN?

Ota haltuun perusasiat tulkkiavusteisesta

Tutustu tulkkiavusteisen työskentelyn perusasioihin ja oman organisaatiosi käytäntöihin. Huomioi nämä asiat:

- Älä käytä alaikäistä tai asiakkaan omaista tulkkiavusteista.
- Pyri huomioimaan asiakkaan toiveet esimerkiksi tulkin sukupuolesta, etnisyydestä tai lähtömaasta.
- Kerro asiakkaan nimi varausta tehdessäsi. Näin tulkki voi jäädä itsensä, jos hän tuntee asiakkaan.
- Varaa asiakastapaamiseen kaksinkertainen aika.
- Huolehdi, että tulkki tietää millaiseen tilanteeseen hän on tulossa tulkkiavusteamaan.
- Kerro tulkille etukäteen, jos hän tarvitsee erikoissanastoa.
- Työskentele mahdollisuuksien mukaan ammatti- tai yliopistotutkinnon suorittaneiden tulkkiavusteisten kanssa.

Käy tulkkiavusteisen tilanteen alussa läpi osallistujien roolit, varsinkin jos tulkkiavusteinen työskentely on asiakkaalle uutta tai asiakkaana on lapsi. Muista tulkkiavusteisen tilanteen:

- Puhua suoraan asiakkaalle, vaikka tulkki tulkkiavusteaa puheesi.
- Kysyä tapaamisen aikana osapuolilta, miten tulkkiavusteisuus sujuu ja onko käytetty kieli ymmärrettävää. Jos tulkkiavusteisen tilanteen on ongelmia, yritä selvittää mistä ne johtuvat.
- Tulkki tulkkiavusteaa asiakokonaisuuksia eikä puhetta sanasta sanaan. Siitä syystä puheen pituus voi vaihdella.

Työskentele mahdollisuuksien mukaan saman tulkin kanssa useampia tapaamiskertoja edellyttävissä asiakassuhteissa, jos se sopii kaikille. Muista myös antaa palautetta tulkkiavusteisen tilanteen sujuvuudesta sekä tulkille että tulkin välittäneelle taholle.

Syventävää tietoa

Tulkkivälitteinen työskentelytapa sopii mielenterveystyöhön

Mielenterveystyö perustuu luottamukseen, joka rakentuu yhteisen kielen avulla. Tulkkausta hyödyntämällä ammattilainen voi käyttää parhaaksi katsomiaan hoitomuotoja.

Mielenterveystulkkauksessa huomioitavia asioita

- Tunteita ja mielenterveyteen liittyviä asioita ilmaistaan eri yhteisöissä eri tavoin, esimerkiksi vertauskuvien ja fyysisten tuntemusten avulla.
- Mielenterveyteen ja suomalaiseen yhteiskuntaan liittyvä sanasto on osin kulttuurisidonnaista. Kaikille termeille ei ole aina suoria kielellisiä vastineita (esim. mieliala, psykiatrian poliklinikka, kriisi).
- Tulkki ei saa muotoilla asiakkaan puhetta vaan sen mahdolliset epäohdonmukaisuudet tulee tulkata sellaisenaan. Tulkki ei myöskään saa auttaa asiakasta erilaisissa psykiatrisissa tai psykologisissa arviointitilanteissa. Varmista, että tulkki tietää nämä asiat.
- Anna tulkin tutustua oirekyselyihin etukäteen. Kyselyiden käyttökelpoisuus heikkenee, jos tulkkauksessa on ongelmia.
- Jos asiakas on haluton puhumaan joistakin asioista, kyse ei aina ole esimerkiksi asiakkaan hoitovastaisuudesta tai kyvyttömyydestä ottaa vastaan keskusteluapua. Mieti, voisiko asiakkaan käytöstä selittää esimerkiksi jokin tulkin ominaisuus (esim. sukupuoli).

Luottamus syntyy yhteisen kielen avulla.

Tulkkivälitteisestä työskentelystä löydät lisätietoa verkkosivuiltamme:

[Tulkkivälitteinen työskentely](#)

[PALOMA-koulutus, osa neljä](#)

Yhteystiedot

Johanna Mäki-Opas

projektipäällikkö, Yhdenvertaisuus
etunimi.sukunimi@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

thl.fi | @THLorg